

Юлія Потерянко

Марія Кюрі

ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ.
БІОГРАФІЧНІ НАРИСИ ДЛЯ ДІТЕЙ

КИЇВ

АГЕНЦІЯ «ІРІО»
2018

УДК-53/54-051(44)(092)(02.053.5)

П64

Потеряно Юлія

П64 Марія Кюрі / Юлія Потеряно – К.: «Агенція «ІРІО», 2018. – 176 с., іл. – (Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей)

ISBN 978-617-7453-56-6

Серія «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей» розповідає про найвідоміших геніїв в історії. Їх приклад допоможе вашим дітям навчитися досягати поставленої мети, долати труднощі, завжди вірити у себе та свій талант. В цій книжці історія найвідомішої жінки в історії науки – фізика та хіміка, двічі лауреатки Нобелівської премії – Марії Склодовської-Кюрі. Французька вчена польського походження подолала непротий шлях до вершин знання та незважаючи на труднощі стала найвідомішою жінкою-науковцем. Її історія життя вчить: не зважати на соціальний статус, місце народження та свою стать, а бути впевненим, що віра у себе та наполегливість здатні здолати будь-які перепони на шляху до успіху. Досягнення залежать від визначення своєї мрії, тому завжди треба шукати будь-які можливості для її втілення. А якщо правила заважають досягати своїх цілей, то варто змінювати правила, а не цілі. Важливо пам'ятати, що навіть найменша здогадка може стати основою величезного прориву, головне не зупинятись і довести розпочате до кінця.

Ця книжка – частина унікального проекту, з якого ви та ваші діти дізнаєтесь про найцікавіше з життя відомих вчених, винахідників, акторів, політиків, а також весело та цікаво проводити час разом з дітьми.

УДК - 53/54-051(44)(092)(02.053.5)

Усі права захищено. Жодну частину цієї книжки не може бути відтворено без письмового дозволу власника авторських прав.

ISBN 978-617-7453-56-6

© Видавництво «Агенція «ІРІО»

© Олена Марчишина, ілюстрації

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Перед вами книжка із серії мотивувальних біографій найуспішніших людей. Її можуть читати як діти, так і дорослі. Це незвичайна серія. Вона написана в захопливій і доступній формі. Головні герої книжок – відомі особистості, які досягли видатних результатів завдяки наполегливій праці та невичерпній вірі у свої сили. Наприкінці кожного розділу – запитання, які допоможуть дитині зрозуміти й запам'ятати найважливіше.

Книжки серії «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей» навчать дитину досягати цілей, не боятися труднощів, ніколи не здаватися та завжди вірити в успіх!

Марія Кюрі – найвідоміша жінка-науковець в області фізики та хімії, лауреатка Нобелівської премії. На її прикладі ви дізнаєтесь історію надзвичайну історію про шлях від маленької наполегливої дівчинки до жінки, яка незважаючи на труднощі подолала непростий шлях та втілила свою мрію.

Пам'ятайте: батьківське читання – один із найбільш емоційних та пам'ятних моментів для дітей. Коли ви читаєте дитині – вона відчуває ваші турботу й любов.

Любіть своїх дітей! Говоріть їм про це! Вони дуже цього потребують...

СЕРІЯ «ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ. БІОГРАФІЧНІ НАРИСИ ДЛЯ ДІТЕЙ»

Мудрість багатьох поколінь доводить, що найголовніше завдання батьків – допомогти дитині піднятися на її власну гору, реалізувати її особисте життєве завдання. Книжкова серія «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей» допоможе дитині підкорити будь-які вершини.

Видано чимало біографій про життя відомих людей. Але наші історії особливі тим, що написані «мовою дитини» та відповідають потребам сучасного покоління.

Кожен із батьків мріє виростити свою дитину щасливою й успішною. Освіта посідає в цьому процесі чи не найважливіше місце. Проте варто пам'ятати, що дитині дуже важливо отримувати позитивні емоції в процесі навчання. Саме тоді вона по-справжньому захопиться знаннями і зможе вивчити необхідне.

Зазвичай дітям не надто подобається вчитися, щось зубрити. Вони люблять поринати у світ пригод із новими героями, співпереживати їм, учитися разом із ними й долати перешкоди. То запросіть ваших дітей у таку пригоду!

Книжки серії «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей» – це найкращий спосіб познайомитися з наукою, історією, досягненнями людства та світовими відкриттями. На прикладі великих особистостей та відомих вчених ці книжки дають зрозуміти, що визначний успіх не приходить сам по собі, він підвладний лише тим, хто багато та плідно працює. Не варто кожну невдачу розцінювати як провал, адже будь-яка невдала спроба – це ще один крок, який наближає до мрії.

У дорослому віці ми приймаємо обставини такими, якими вони є. Частіше змінюємо ставлення до ситуації. Та не всі

здатні змінити себе або саму ситуацію. Унікальні книги-біографії допоможуть дитині зростати впевненим лідером із власною думкою і поглядами на світ. А батьків надихнуть на нові ідеї, досягнення та втілення цілей. І головне – допоможуть бути для своєї дитини найкращим батьком чи матір'ю.

У кінці кожного розділу є вправи-запитання. Вони допоможуть запам'ятати все головне й цікаве. А також наштовхнуть на роздуми, як стати першим у своїй справі, так як це зробили Коко Шанель, Стів Джобс, Альберт Ейнштейн, Блез Паскаль, Нікола Тесла, Маргарет Тетчер.

Крім того, книжки серії «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей» надихають проводити вільний час разом із усією родиною. Адже спільне читання дає змогу щиро говорити з дитиною про важливе, зміцнює стосунки із нею і додає любові до книг. Читайте та надихайтеся!

Генії читають!

**Видатні особистості.
Біографічні нариси
для дітей**

Зміст

ВСТУП	9
РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. В якому у сім'ї Склодовських з'являється на світ незвичайна дівчинка Марія	10
РОЗДІЛ ДРУГИЙ. В якому ми дізнаємося, якою дружною була сім'я Склодовських	16
РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. В якому Манюся з усіх ігор на світі обирає читання	22
РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. У ньому Маня Склодовська йде до школи і стає найкращою ученицею класу	28
РОЗДІЛ П'ЯТИЙ. В якому у сім'ї Склодовських одне за одним трапляються два великих горя	34
РОЗДІЛ ШОСТИЙ. В якому ми дізнаємося, як тепер живе сім'я Склодовських, і чому Маня переходить до іншої гімназії	40
РОЗДІЛ СЬОМИЙ. В якому Марія Склодовська на цілий рік залишає навчання	48
РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ. В якому Маня і Броня дають одна одній дуже важливу обіцянку і одразу починають її виконувати	58

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ. В якому Марія стає студенткою Сорбонни	70
РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ. У ньому Марія Склодовська зустрічає П'єра Кюрі	78
РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ. В якому Марі та П'єр роблять найголовніше своє спільне відкриття	88
РОЗДІЛ ДВАНADЦЯТИЙ. В якому до Марії та П'єра Кюрі приходить заслужена слава, але який закінчується дуже сумно	102
РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ. В якому Марі долає своє горе, творить історію та завойовує серця всіх парижан	116
РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ. В якому Марія Кюрі доводить всьому світу, що вона самостійний учений, отримує другу Нобелівську премію і відкриває власний інститут	122
РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ. В якому Марі, озброївшись своїми досягненням, вступає у війну і рятує сотні тисяч життів	134
РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ. В якому Марі нарешті щаслива, хоча деколи сама в це не вірить	144
РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ. В якому Марі покидає нас, але залишає людству видатні плоди своєї праці	158
ВАЖЛИВІ ДАТИ	166
КОРОТКА БІБЛІОГРАФІЯ	169

ВСТУП

Всі ми живемо, керуючись певними правилами і законами. Вони є основою нашого світу, допомагають не втратити контроль у складних ситуаціях. Але рано чи пізно постає людина, яка мислить і діє сміливіше, виходить за межі цих законів і правил. І часто ця особистість своїми вчинками змінює світ на краще – відкриває в ньому нові можливості.

Героїня цієї книжки, польська та французька вчена Марія Склодовська-Кюрі, була однією з таких людей. За часів, коли вважалося, що науку здатні творити самі лише чоловіки, вона власним прикладом довела, що дівчата можуть не просто отримувати шкільну освіту. Дівчата можуть набагато більше: здійснювати величезні відкриття, змушувати їх слугувати на благо людства і нічого не вимагати натомість. Свою роботу Марія в одному з листів порівнювала з працею гусениці шовкопряда, яка тільки тоді перетвориться на метелика, коли буде завзято робити свою справу незалежно від обставин, у яких вона з'явилася на світ.

То давайте ж дізнаємося, якою була історія найвідомішої в світі жінки-вченого!

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

В якому у сім'ї

Склодовських

з'являється на світ

незвичайна дівчинка

Марія

Як бачимо, нікому з нас життя легко не дається. Отже, потрібно виявляти наполегливість, а головне – впевненість у собі.

(Марія Кюрі про сенс життя)

На берегах річки Вісли розташувалося місто Варшава – столиця країни Польщі. Мешканці Варшави безмежно закохані у своє місто і його історію. Після бомбардувань Другої світової війни, які знищили дуже багато історичних будівель, жителі відбудували його заново точно таким, яким воно було за старих часів. Є тут і королівський палац, і президентський, і музеї (до них ми повернемося пізніше), і ратуша з високою вежею. А на ринковій площі стоїть статуя символу міста – русалки на ім'я Сава. В руках її щит і меч, а на голові – шолом. Саме в одному з небагатьох кварталів цього прекрасного міста 7 листопада 1867 року народилася дівчинка, про яку ви прочитаєте в цій книжці. Її доля була дивовижною, а внесок, який вона зробила в науку, – просто величезним.

Крихітці при народженні дали дуже красиве ім'я – Марія-Саломея. Її тато, Владислав Склодовський, був шкільним учителем і субінспектором в гімназії – чиновником, який допомагав стежити за порядком і оцінками учнів, а мама, Броніслава Склодовська, колись утримувала школу для дівчаток, але потім залишила роботу заради сім'ї.

Їй доводилося всі свої сили, весь час і любов віддавати дітям. А дітей у Склодовських було багато. Марія була наймолодшою в сім'ї. Старшу сестру дівчинки звали Зофія (вдома її звали Зося), за нею на світ з'явився брат Юзеф, потім знову дівчинка, яку назвали на честь мами – Броніславою (а для рідних – Бронею), а за рік до народження Марії народилася Хелена (ласкаво – Еля). Тобто, разом їх було цілих п'ятеро! Тільки й встигай стежити за їхніми витівками, перевіряти, чи всі пообідали, і чи не змерз хто з малюків.

Молодшу дочку – дівчинку з неслухняним світлим волоссям і напрочуд розумними синіми очима – мама любила називати ніжними та смішними іменами. Часом вона кликала дитину Манею, часом зовсім ласкаво – Манюсею, а іноді взагалі Анчупечо. Це дотепне прізвисько пані Броніслава придумала для дівчинки, коли та була зовсім ще крихіткою і лежала в колисці. Ніхто вже не пам'ятав, звідки взялося це незграбне слово, але у всіх членів великої родини воно завжди викликало посмішку.

Сім'я Склодовських мала не великі статки. Платні, яку отримував за свою роботу тато Владислав, ледве вистачало. Зате любові в сім'ї було аж із запасом – батьки обожнювали своїх малюків, а діти міцно дружили один з одним і часто грали разом у галасливі ігри.

Мешкали Склодовські у квартирі при гімназії, де викладав тато. Тому в будинку часто було чути уривки уроків, які читали вчителі гімназістам. Поруч з навчальним закладом був сад, у якому можна було скільки завгодно гуляти. А влітку дітей возили до родичів у село – їсти стиглі ягоди, купатися в річці, лазити по деревах і багато бігати босоніж по траві.

Під час однієї з таких поїздов Марія вперше виявила свій надзвичайно гострий розум. Її сестра Броніслава (або, як її називали вдома, Броня) того літа саме вчилася читати, але їй це заняття здавалося жахливо нудним. Тому дівчинка стала брати з собою крихітку Маню, щоб грати з нею у вчительку. Броня напускала поважного вигляду, як у тата, коли він на роботі, і розкладала перед сестрою цупкі листки з літерами:

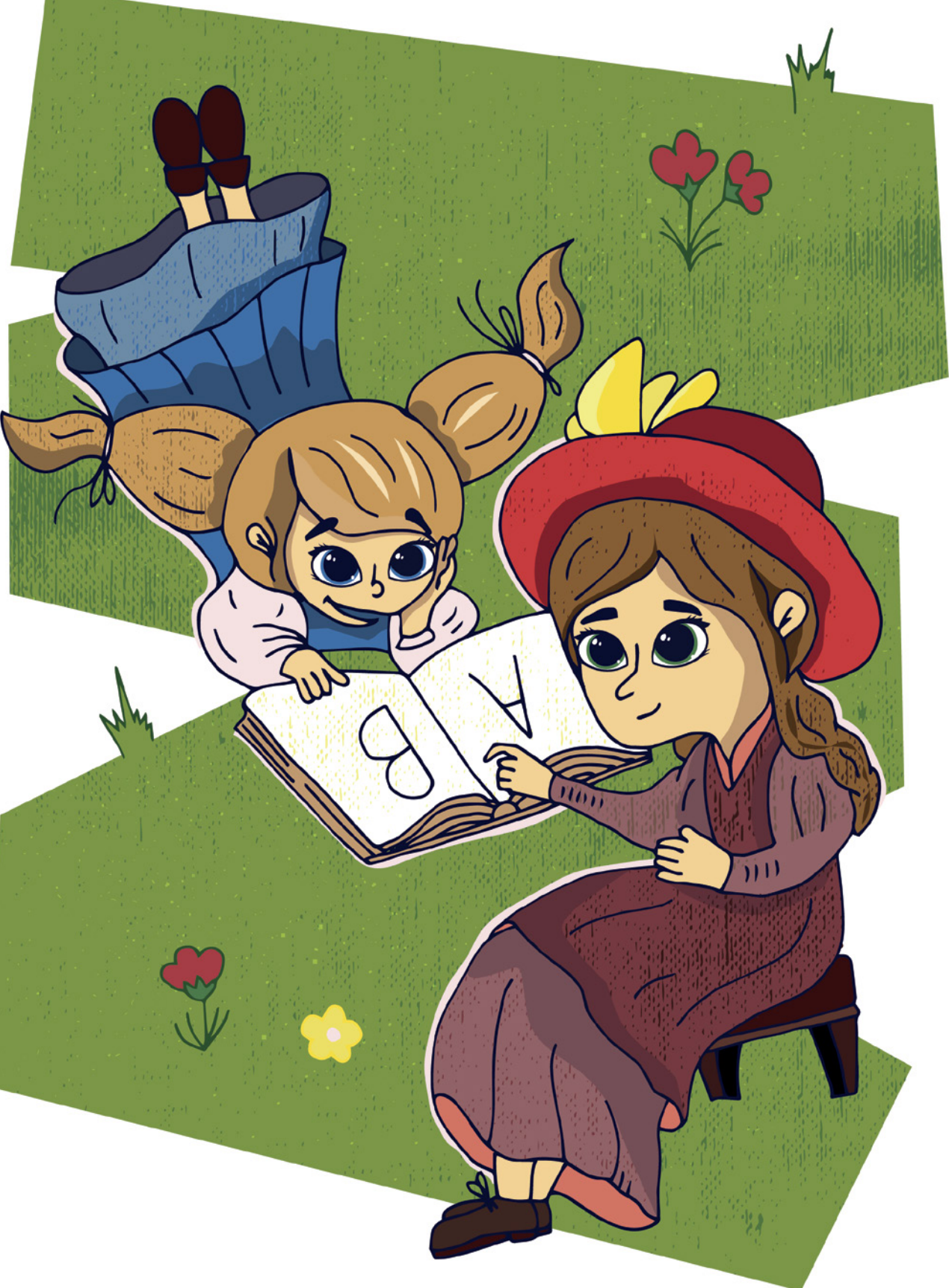
– Дивись, Маня, це літера «а», а це літера «о».

Маленька уважно вивчала позначки на листочках і під наглядом старшої сестри запам'ятовувала їх назви. Їй дуже подобалося, як ці «кракозябри» утворювали склади, а потім і слова. Не було для маленької Марії більш захопливої гри. На цілих кілька тижнів вона забула і про річку, і про прогулянки – настільки вабило дівчинку навчання.

Одного ранку батьки дали Броні книжку і попросили її прочитати звідти маленький уривок. Як вчителі, вони перевіряли, чи добре вправляється їхня дочка з навчанням. Броня почала було читати, але текст давався їй важко – вона збивалася, затиалася, читала по складах і дуже нервувала. Мані стало так шкода розгублену сестру, що вона вирішила їй допомогти. Маленька вихопила книжку і майже як доросла швидко, зовсім без помилок прочитала цілий рядок.

Останні слова дівчинка дочитувала у повній тиші. Мама з татом були приголомшені – вони зовсім не очікували, що їхня смішна крихітка Анчупечо, якій було тоді всього чотири роки, вже встигла навчитися читати. Дорослі ще не займалися з нею цією наукою. Те, що сталося, було для них справжнім маленьким дивом.

Маня ж, навпаки, дуже зніяковіла. Їй здалося, що вона зробила щось неправильно, раз батьки дивляться на неї так

пильно. Дівчинка випустила з рук книгу і розплакалася. Вона весь час повторювала, що просить вибачення за себе і за сестру. Маня була не винна, що так вийшло – просто їй було дуже легко і цікаво запам'ятовувати букви і складати їх у слова. Але мама і тато насправді зовсім не сердилися на свою молодшу доньку. Навпаки, вони дуже пишалися тим, що у них підростає така надзвичайно розумна і самостійна дівчинка. Хоча і не відразу змогли повірити в те, що сталося.

Коли восени Склодовські повернулися до Варшави, Манюся почала потихеньку читати книжки, які траплялися їй під руку, і які їй – чотирирічній крихітці – були цікаві. Мама трохи хвилювалася через це захоплення доньки – тоді не прийнято було, щоб дівчатка отримували серйозну освіту, але все ж потай захоплювалася тим, якою тямучою зростає її Анчупечо.

Запитання

- Як називається місто, в якому народилася Марія Склодовська-Кюрі? В якій країні воно розташоване? Як називається річка, що тече в ньому?
- Скільки дітей було в родині Склодовських? Як їх звали?
- Які прізвиська дала Марії мама?
- Хто навчив дівчинку читати?